

انوچيد 4

صرافتخاني دلال، نايب دلال توڙي گراهڪن جا حق ۽ جميواريون جيئن سي بي ۽ اسٽاڪ اڪسچينج پاران پڪ ڪيا ويا آهن

1. گراهڪ (پڇي سيڙاهيندڙ) وڇاڇ ڪندو ان وڏي نائب وڏي قاعدا جيڪي اڪسچينج، بماءِ اڪسچينج بورڊ آف انڊيا (سي بي) پاران نردارت ڪيا ويا آهن جيڪي سرڪولر هوڪا وقت بي وقت پڌرا ڪيا ويندا آهن.
2. صرافتخاني دلال، نائٽ دلال توڙي گراهڪ اڪسچينج جي وڏي، نائب وڏي ڪاعدي سان ڳنڍيل رهندا آهن ۽ سي بي جي سرڪولر هاڪن هيٺ سرڪولر هاڪن جيڪي سي بي جي وڏي ۽ نائٽ وڏي پاران ڪڍيل آهن ۽ لاڳاپو رکندڙ سرڪاري حاڪمن پاران وقت بي وقت جيڪي لاڳو ٿيندا رهندا آهن.
3. گراهڪ پنهنجي پاڻ ۽ ڊرائيوٽو رابطي بابت صرافتخاني دلال جي وڇاڇ جي سگه سانگي دلچاءِ ڪندو ۽ پنهنجي همومن جي تعميل ان صرافتخاني دلال مارت ڪرائيندو ۽ وقت بي وقت گراهڪ ڪنهن نه آرڊر جي تعميل ڪرڻ کان اڳ وڇاڇ ساڳي صرافتخاني دلال جي سگه بابت دلچاءِ ڪندو رهندو.
4. صرافتخانو دلال، پنهنجي گراهڪ جي ايمانداري ۽ ماليه مجبوتي ۽ سيڙهائپ سان لاڳاپو رکندڙ سهولتتون جي بهاريون سان سانڌيه دلچاءِ ڪندو رهندو.
5. صرافتخاني دلال ايڙها ڪدم کڻيندو جيئن گراهڪ جي ٽنڌي ساڳي صرافتخاني دلال جي جميداري، هديون، سگه سان واقيف ڪندو جنهن منجهه صرافتخانو دلال ڪم ڪندو آهي.
6. نائب دلال، صرافتخاني دلال کي گراهڪ (ء) جي ٽنڌي ساڳي پوري مدد ۽ سهڪار ڏيندو.

گراهڪ جاڻ

7. گراهڪ اها سمورا وچوڙ رسائيندو جيڪي کيس خاتو کوليندڙ ۽ لازمي طور صرافتخاني دلال کي ڏيندا آهن، مددي وچوڙن سان گڏ جيڪي سي بي ۽ اڪسچينج پاران وقت بي وقت لازمي ڪيا ويا آهن.
8. گراهڪ خاتو کوليندڙ دستاويز جي لازمي خسوستيون کان پنهنجي پان کي واقيف ڪندو. ڪو به گراهڪ پاران قبول ڪيل نيٽم ۽ شرتن موجب ڪا به ڌار شرت توڙي دسواز غير لازمي ٿيندا.
9. گراهڪ پنهنجي پاڻ ڪا به عرضي جو خاتمو، ديوالوٽو جي عرضي يا ڪو معمولو جنهن جي واٽ سندس ماليه حالت ۾ پوري، سوتو خانو ڪولڻ مهل ۽ ان بعد ڄاڻايل وچوڙن ۾ مت ست جي سورت ۾ صرافتخاني دلال کي يڪدم لکت ۾ ڄاڻائيندو. گراهڪ پنهنجي ماليه حالت بابت وقت بي وقت صرافتخاني دلال کي سندس مالي حالت بابت حال احوال ڏيندو.
10. صرافتخاني دلال توڙي نائب دلال گراهڪ جا سمورا وچوڙ هجها ڪري هٿيڪا ڪندو جيڪي گراهڪ زانو ڪولڻ وقت ٽنا ويا هئا ۽ اهي وچوڙ ڪنهن به انسان، سنسٽا سان ڪين وڇيندو سواءِ ڪنهن قانون ڪانڊي جي ضرورت سبب. جيتوڻيڪ صرافتخاني دلال گراهڪن جا وچوڙ ڪنهن انسان، سنسٽا وڇي ٿو سگهي جنهن ۾ گراهڪ جي منظوري هجي.

مارجن

11. گراهڪ وقت بي وقت سندس پتي جي وڇاڇ ساڳي لاڳو ٿينل شروعاتي مارجن، ٻنڌيل مارجن، خاص راشي يا ڪا ايڙهي ڪا به ايڙهي مارجن پريڏيندو جيڪا صرافتخاني دلال، اڪسچينج يا جيڪا سي بي پاران ضروري سمجهي ويندي يا جيڪا سي بي پاران هدايتون طور وقت بي وقت خسوسي پاڳن ۾ گراهڪن پاران وڇاڇ ساڳي گهرجي جنهن ۾ گراهڪ وڇاڇ ڪندو. صرافتخاني دلال کي اها نجي ۽ پوري اختياري هوندي ته گراهڪن کان ڪا ڌار مارجن اڳاري (جيتوڻيڪ اڪسچينج، سماشوٽن سنسٽا يا سي بي پاران لازمي نه به هجي) ۽ گراهڪ ان تي پابند هڳندو ته هو ايڙهي مارجن نردارن وقت ۾ پري ڏيڻ لاءِ پابند هوندي

12. گراهڪ اهو امجهي ٿو ته سندس پاران مارجن جي ادائينگي ڪنهن به سورت ۾ پوري مارجن جي ادائينگي ناهي. گراهڪ پاران سانڌيه اها مارجن ڏيڻ جي باوجود، ڏنڌي جي نبري وقت لازمي طور مجبور ٿيڻ لاءِ (يا هٿ ڪرڻ جو هڪدار آهي) ايڙهي ڪا به راشي جيڪا کيس ٿيڪي موجب ڏيڻي ضرورت پابند آ.

ڏيڻي لپي ۽ نپتارو

13. گراهڪ صرافتخاني دلال کي بيما، ڊراوٽيف رابطا لاڳاپو رکندڙ خريد توڙي وڪري جي موڪل لکت يا ايڙهي ڪنهن به ريت ڏيندو جنهن تي گراهڪ ۽ صرافتخاني دلال ٺهندا. صرافتخاني دلال اه ڳالهه جي پڪ ڪندو ته گراهڪ پاران ڏنڌي ساڳي فرمائيش ۽ وپاٽر جي تعميل رڳو گراهڪ کي مقرر ڪيل خسوسي گراهڪ ڪوڊ مارت جي مارت ٿي ڪري.

14. صرافتخاني دلال، گراهڪ کي وپار نبري چڪر سپردگي، رڪم ادائينگي جي فهرست ۽ ان نسبت ٿيندڙ وقت بي وقت فيرڊل بابت ڄاڻ ڏيندو. ۽ اها جميواري گراهڪ تي هوندي ته هو ان فهرست، تريڪن تي مختلف اسٽاڪ ايڪسچينج تي عمل ڪري جتي وپار پيو ڪجي.

15. صرافتخاني دلال ان ڳالهه جي پڪ ڪندو ته گراهڪ پاران جميا ڪيل پيسا، بيما هڪ ڌار خاتي ۾ جميا ڪرايا وڃن، جيڪو سندس، هننجي يا ٻين گراهڪن کان بلڪل ڌار هجي ۽ ان جو استعمال ڪڏهن به صرافتخاني دلال سندس هنن جي يا ٻئي ڪنهن به گراهڪ ساڳي نه ڪندو سواءِ ان سببن جيڪي سي بي جي وڌي، قانون، سرڪولر، هڪو، سجهاءُ ۾ ڏسيل آهن يا ايڪسچينج جي قانون، وڌي، ڪانون، وڌي، قاعدي، نايب وڌي، هڪو، سرڪولر ۾ ڄاڻايل آهن.

16. جتي ايڪسچينج پنهنجي ليکي وپار کي رد ڪندو، گراهڪ پاران ڪيل وپار سڌا پنهنجي پاڻ کي رد ٿي ويندا، صرافتخاني دلال اهي سڀ رابطا گراهڪن سان رد ڪرڻ جو حقدار ٿيندو.

17. ڏيڻي لپي جيڪا ايڪسچينج ۾ ٿي هجي تنهن جو دارومدار ايڪسچينج جي وڌي، نايب وڌي، قاعدي تي ٿيندي جيتي اهو وپار ٿيو هجي ۽ ان وپار ۽ ان وپار ساڳي سڀن ڏي وپار ساڳي ادالت جي اختيار کي قبول ڪرڻو پوندو جيئن ايڪسچينج جي نايب وڌيءَ ڪانڊي ۾ ڄاڻايل آهن جتي اهي وپار ٿيل آهي جيڪو ايڪسچينج جي وڌي، نايب وڌي ۽ قاندي ۽ ان هيٺ زاهر ڪيل سرڪولر، هڪو ٿي هجي.

دلالي

18. گراهڪ صرافتخاني دلال جي دلالي جو اجرو ۽ ڪاڱرن جي اڳهائي ڏيندو جيئن رواج هلندو هجي ۽ جيئن گراهڪن جي خاتي، ڏيڻي لپي ۽ سهولتيون جي موٽ ۾ لاڳو هجن. صرافتخاني دلال وڌ ۾ وڌ ممڪن دلالي کان وڌيڪ ڪين اڳهاريندو جيئن ايڪسچينج جي لاڳاپو رکندڙ وڌي ۽ نايب وڌي موجب هجي، ۽ يا سي بي جي وڌي قاندي ۾ آهي.

دوالو ۽ بند ٿي وڃڻ جي حالت

19. صرافتخاني دلال کي ڪو به نڪسان نه ڀڄائيندي (مسئلي کي ادالت ۾ پيش ڪرڻ جي حڪم سڏو) گراهڪ سمجهي ٿو ته صرافتخانو دلال، سندس سڀ يا ڪجهه وپار ايڪائي مارجڻ، يا ٻئي رقم، اڳوڻي رڪم، اڳوڻي اوٽر وغيره نه ملڻ سبب بند دلانوپڻي جي حالت ۾ آڻي ٿو سگهي جيڪر هجي گراهڪ جي اوٽر، جميواري هيٺ. ڪو به ۽ سڀ نڪسان ۽ مالي خرچ جيڪو گراهڪ جي ان بند ٿيڻ، دوالو ٿي وڃڻ سان ٿئي ٿو سو گراهڪ کي ٿري ڏيڻو پوندو.

20. گراهڪ جي موت يا دوالي ٿي وڃڻ جي حالت ۾ سندس "*****" هنن جي وٺڻ ۽ اجرو ڏيڻ جي يا نجات يا منتقل ڪرڻ جي اسمرٽ سانگي جيڪا گراهڪ وٺڻ ۽ وڪرڻ جي فرمائش ڪئي، صرافتخاني دلال سي ڏيڻي لپي کي بند ڪري نقصان جي گهر جيڪر ٿئي گراهڪ جي ملڪيت تي رکي ڪري ٿو سگهي. گراهڪ يا سندس ٽافيل يا جاءِ نشاني، وارٽ، عطيه دار ڪو به وڌيڪ ملڻ جي حالت ۾ ان جا حقدار ٿيندا. گراهڪ اهو ڏيان رکي ته ورائن ڏانهن ڪابه راشي ' بيما جي منتقل، صرافتخاني دلال پاران قانوني وارثن لاءِ ٿي لاڳو رکندي.

21. صرافتخاني دلال گراهڪ پاران اجرو ڏيڻ وٺڻ جي اسمرنٽا ۽ ٻيا وچوڙ لاڳو رکندڙ اسٽاڪ ايڪسچينج جي نظر ۾ آڻيندو. جيڪر باقيدار گراهڪ ڪو واپاري گهراڻو "پائيواري" گهريلو مالڪڻو يا ٻئي ڪو غير قدرتي قانوني سنسٽا آهي ته صرافتخاني دلال پاران سنسٽا جي ڪارپورڊار "بريڪنڊڙ" پائيواري، مالڪ بابت ڄاڻ پڻ لاڳاپو رکندڙ اسٽاڪ ايڪسچينج ڏانهن ڏيڻي پوندو.

تڪرار نبيرو

22. صرافتخاني دلال گراهڪ کي اسٽاڪ ايڪسچينج ۽ سي بي جي لاڳاپو رکندڙ رابطي جا وچوڙ ڏيندو.

23. شئرن جي غلط پهچ ۽ ان جي نبيرو سوڌا گراهڪ کي جيڪا به ڏيڻي لڀي، صرافتخاني دلال پاران ٿي هجي ان نسبت رنج جي نبيرو لاءِ دلال سهيوگ ڏيندو.

24. گراهڪ ۽ صرافتخاني دلال جمع رقم، ڪمائي بابت ڪو به مسئلو روضتو ڪرڻ نسبت عدالت ۾ ايڪسچينج جي وڏي، نائب وڏي ۽ قاعدي موجب ٿيندو جتي ڪاروبار هليو هو ۽ جتي وقت بي وقت سرڪولر هاڪا پڌرا ڪيا ويا هئا.

25. صرافتخاني دلال ان جي پڪ ڪندو ته ڪا به داوو جيڪو عدالت ۾ ويو هجي سندس ۽ گراهڪ جي نسبت تنهن جو جلد نبيرو ٿي سگهي ۽ ان عدالتي فيصلو تي عمل ٿي سگهي.

26. گراهڪ صرافتخاني دلال اهو سمجهڻ ٿا تهجي به هدايتون مسئلو نبرندڙ باختياري نمائندي پاران ظاهر ٿيو هجي اهو گراهڪ صرافتخاني دلال تي پابند هوندو ان حڪومتي خط تي دارومدار رکندي جنهن به ان نمائندي کي معاملي جي نبيرو ٿي سگهي ۽ ان معاملي جي ڏيڻي وٺي آهي.

واٽ جو وچوڙ

27. صرافتخاني دلال ۽ گراهڪ جي وچ ۾ واٽ وچوڙ ٿي ويندي جيڪر صرافتخاني دلال پنهنجي ڏوه سان ڪنهن سبب اسٽاڪ ايڪسچينج جو سدسيه نه رهيو، موت، پڊ جو تياڳ، نڪارو وڃڻ يا جيڪر بورڊ پاران سندس سرٽيفڪيٽ رد ڪئي وئي.

28. هڪ ٻئي کي مهيني جي لکت نوٽس ڏيڻ کان پوءِ، صرافتخاني دلال، نائب دلال يا گراهڪ بنا ڪنهن سبب ڏني پاڻ ۾ پنهنجي واٽ چٽ ٿا سگهن. جيستائين اهو ممڪن نٿي ٿيسائين ڪوبه حق، ذميوار، شرط جيڪي به ڏيڻي لڀي جي نسبت اثر ڇڏي پنهنجي واٽ رد ٿيڻ کان اڳ سي هر ڪنهن تي لازمي طور پڌل هوندا پلي وارٽ، ڪم ڪندڙ، سنڀاليندڙ، قانوني سنڀاليندڙ يا اتر اڏيڪاري تي... جيئن به مسئلو هجي.

29. جيڪر نائب دلال جي حوالي، موت ٿي وڃي يا سندس بورڊ پاران رجسٽريشن رد پئي ٿي وڃي يا اسٽاڪ ايڪسچينج پاران سندس سويڪر تي رد پئي ٿي وڃي يا سندس ۽ صرافتخاني دلال جي وچ ۾ ڪرار رد ٿي وڃي يا ٻيو ڪو سبب ٿئي، گراهڪ کي ان جو حوالو ڏنو ويندو ۽ گراهڪ صرافتخاني دلال جو سڌو گراهڪ قرار ڪيو ويندو ۽ هر اهي شرطو جيڪي صرافتخاني دلال، نائب دلال ۽ گراهڪ نسبت " هڪ ۽ ذميواريون" دستاويز ۾ درج آهن سي لاڳو رهنديون جيستائين نه گراهڪ پنهنجي پاڻ ئي اهو قرار هڪ مهيني جي لکت نوٽس ڏئي قرار رد ڪري.

وڌيڪ هڪ ذميواريون

30. صرافتخاني دلال فائدي، حق يا بونس، شئرن بابت گراهڪ لاءِ ان جي پڪ تهفوظ ڪندو ته ان ڏيڻي لڀي جي سبب جيڪي سندس معرفت ٿيو هجن ۽ هو اهڙو ڪجهه به نه ڪندو جنهن سان سندس گراهڪ جي فائدي کي نقصان پڄي، جنهن سان ۽ جنهن لاءِ ٻيا ڏيڻي لڀي پئي ٿي.

31. سي بي ۽ جنهن لاڳاپي ايڪسچينج ۾ واپار ٿئي پيو تن پاران نثر ڪيل نيم، قانون، نائب قانون، هدايتون، سرڪولر، نوٽس موجب وقت به وقت گراهڪ ۽ صرافتخاني دلال پرچائي پنهنجا پنهنجا حساب درست رکندا.

32. صرافتخاني دلال پنهنجي انگن هڪ رابطو پرزو جا هر ڪندو جيڪو انسو روپ ۾ هوندو جنهن روپ جنهن ۾ ايسڪچينج پاران وقت به وقت نهت ڪيا ويندا آهن جنهن ۾ فرمائش جا انگن جو جوڙو، گراهڪ جو ڪوڊم دلالي، ادائينگي سوڌا واپار ڏيئي لڀي جو وچوڙن جيڪي وقت بوقت ايسڪچين پاران هرڪيا ويندو آهن. صرافتخاني دلال رابطي جا چٽا راشي سيڙهائڻ وارن کي هڪ ئي ڪامدار ڏنهن تي يا رواجي ريت يا نه ته اليڪٽرانڪ طريقي بڻائڻ سهي يا استعمال ڪري موڪليندو.

33. صرافتخاني دلال ان جو انتظام ڪندو جيئن گراهڪ جي راشي يا بما جي روانجي هڪ ئي ڪامدار ڏنهن جي اندر ڪندو جيئن لاڳاپي ايسڪچين ۾ وقت به وقت هدايتون ملنديون رهنديون آهن جتي اهو واپار ٿيندو رهيو آهي.

34. صرافتخاني دلال پنهنجي راشي ۽ بيما پورو ڪاتي جو وچوڙ سان مختلف گراهڪ موجب اهڙي وقت توڙي نموني جنهن ريت لاڳاپي ايسڪچينج صلاح ڏيندي آهي جتي اهو واپار پيو ڪجي. ان ڪاتي جيو جوڙن ۾ اهو به ڄاڻايو ويندو ته گراهڪ ان چڪيون بابت ٻه ڄاڻ ڏيندو جيڪي لاڳاپي ايسڪچينج پاران وقت به وقت هدايتون ڏنيون وينديون آهن، جتي اهو واپار ڪجي پيو ۽ هڪ رسيد صرافت دلال کي به ڏني وڃي.

35. صرافتخاني دلال هڪ روز مارجن جا وچوڙ گراهڪن ڏانهن موڪليندو. ان روز واري مارجن ۾ ٻين صنفن کان سواءِ لڳو لڳو جمرا راشي، لڳو لڳو ڪپال، لڳو لڳو حالت (گراهڪ کان باڪي "جمرا) ان کان سواءِ روڪم فڪسڊ ڊيماسٽ رسيد، بينڪ گيرنٽي ۽ بما جو وچوڙ

36. گراهڪ ان ڳالهه جي پڪ ڪندو ته کيس قانوني سگهه آهي ۽ هن وٽ صرافتخاني دلال جي واٽ رکڻ سانگي يا اختيار آهي ۽ هو ان نميوار ۽ ڪم کي ڪري ڏيکارڻ جي سگهه ٿو رکي. اهي سڀ ڪم ان جي پڪ ڪرڻ لاءِ ڏيئي لڀي لا آتم وشواس هجي جيڪو گراهڪ.....!!!!.....

اليڪٽرانڪ رابطو جا چٽا

37. جيڪو گراهڪ رابطي جا چٽا اليڪٽرانڪ طريقي سان ٿو پيو هٿ ڪرڻ ڪاهي ته هو صرافتخاني دلال کي صحيح ايميل ايڊريس ڏيندو. گراهڪ صرافتخاني کي پنهنجي اي ميل مٿي وڃڻ جي صورت ۾ هٿيڪي خط ذريعي ڄاڻائيندو، جيڪو گراهڪ انٽرنيٽ وائچ چونڊيو آهي اي ميل مٿي جو احوال هڪ سوگهي طريقي ذريعي، سڃاڻپ ۽ ڳجهي لفظ معرفت ڪري.

38. صرافتخاني دلال ان جي پڪ ڪندو ته سڀ اي سي اين جيڪي اي ميل ذريعي موڪليا ويندا سي بڻائڻ سهي، ڪٽ ڪري، بنا چيڙ چاڙ جي آءِ ٽي قانون 2000 جي شرطن تحت موڪليا ويندا. جيڪو اي سي اين اي ميل ۾ هڪ ائيجمينٽ معرفت موڪليا ويا ته ائيج ڪيل فائين بڻائڻ سهي ڪٽ ڪري ۽ بنا چيڙ چاڙ ٽيڪنيڪ کي اپنائي موڪلي وڃي.

39. گراهڪ ان ڳالهه جو ڌيان رکي ته موٽي آيل اي ميل جي رسيد نه ملڻ جي صورت ۾ رابطي جو چٽي اي ميل سافٽ ويئر ۾ پهتل سمجهيو ويندو.

40. صرافتخاني دلال اي سي اين ۽ اي ميل جي پهچ کي ڪنري روپ ۾ ۽ بنا چيڙ چاڙ روپ ۾ سوگهو ڪري رکندو جيئن آءِ ٽي قانون 2000 جي شرطن ۾ ڄاڻايو ويو آهي ۽ جيئن سي بي " اسٽاڪ ايسڪچينج پاران قانون، نيم، سرڪولر، هدايتون وقت به وقت ڄاڻايو ويو آهي. پهچ جو ثبوت مطلب لوگ رپورٽ جيڪي اوجراء مان رابطي چٽو موڪلڻ مهل پيدا ٿئي ٿي سا صرافتخاني دلال پاران هڪ خصوصي وقت تائين سي بي " اسٽاڪ ايسڪچينج جي شرطن تحت رکي ويندي. اها لاڳو رپورٽ آهي وچوڙ ڏيکاريندي ته ڪهڙا رابطو چٽا گراهڪ " اي ايم تي ڪونه پهتا ۽ ڪهڙا موٽي آيا. صرافتخاني دلال هر ممڪن قدر ڪٽندو ته موٽي آيل اي ميل جي رسيد کيس هر وقت ملي سي بي ،، اسٽاڪ ايسڪچينج قانون تحت هڪ خاص محدود وقت ۾ اندر ملي.

41. صرافتخاني دلال انهن کي رواجي ريت چٽا موڪليندو رهندو جن رابطو چٽا اليڪٽرانڪ ذريعي ڪونه ٿا گهرائڻ چاهن. جيڪو اي سي اسين گراهڪ ڏانهن ڪونه پهتا يا رد ٿيا (اي ميل موٽي آئي) گراهڪ جي اي ميل آءِ ڊي مان ته صرافتخاني دلال سي بي " اسٽاڪ ايسڪچينج جي نيم تحت هڪ خاص وقت جي اندر هٿيڪا رابطو چٽا موڪليندو ۽ ان جي پهچ هٿيڪي ڪري رکندو.

42. گراهڪ کي اي سي اين بابت اي ميل وهي واٽ واٽ کان سواءِ، صرافتخاني دلال ساڻ ساڻ اي سي اين مقرر ڪيل ويب سائٽ ۾ به شايع ڪندو جيڪر ڪا هجي جنهن ۾ گراهڪ کي لاڳاپو پرويش ڏني ۽ ان لاءِ استعمال ڪندڙ جو نالو ۽ ڪٿ لفظ گراهڪ کي ڏني ان ۾ هڪ اختيار اهو به هجي ته گراهڪ رابطو ڪيو سوگهو ڪري سگهي ڀرنت ڪڍي سگهي.

قانون ۽ اختيار

43. هن دستاويز ۾ ڏنل خصوصي حقن کان سواءِ، صرافتخاني دلال، نائب دلال، گراهڪ ڪن حقن کي استعمال ڪرڻ جا حقدار هوندا جيڪي ايڪسچينج جي نيم، قانون، هدايتون ۾ صرافتخاني دلال ۽ هر هڪ نسبت موجود آهن جنهن ۾ گراهڪ واپار ٿو ڪري ۽ جيڪي اي بي جي سرڪولر "هاڪن ذريعي شايع ڪيا ويا آهن.

44. هڪ دستاويز ۽ شرطون سرڪاري هاڪن، نيم، قانون سجهاڻ ۽ سڀني پارا سرڪولن "ڪاها ۽ اسٽاڪ ايڪسچينج پاران سرڪولر .... تي دارومدار ٿا رکن جتي واپار ڪجي پيو جيڪي وقت به وقت لاڳو ڪيا ويندا آهن.

45. صرافتخاني دلال ۽ گراهڪ ان هر فيصلي کي قبول ڪندو جيڪي عدالت ۾ سنسٽي قانون 1996 جي تحت نبيرينڊر پڌرو ڪندو. بهرحال ان ۾ هڪ ويوسٽا آهي ته ان جو وروچ اسٽاڪ ايڪسچينج ۾ ان جي وروڌ اپيل ڪري ٿي سگهي.

46. لفظ ۽ اشارا جيڪي هن دستاويز ۾ ڄاڻايا ويا آهن، جنهن جو هڪ بيان ڪيو ويو آهي، جيڪر ڪا حالت ڌار مطلب ڏانهن اشارو ڪري ٿي، نهميشاهئي قانون، نائب قانون، هدايتون، سرڪولر، هاڪا سان ڳنڍيل رهنديون جيڪي ايڪسچينج "سڀني هيٺ پٿرا ڪيا ويندا آهن.

47. هو به ڌار پاڻمرادو شرطون "دستاويز جيڪي صرافتخاني دلال پاران ڳنڍيا ويا هجن سي سڀني "اسٽاڪ ايڪسچينج جي قانون، نائب قانون، هاڪا، نوٽيفڪيشن جي اپرر نه ٿيندا ڪوبه ڌار پاڻمرادو شرطون 15 ڏينهن جي هاڪي سان اٿيو ويندو. حق ۽ ذميواري ۾ ڪو به بدلاؤ جي ڪي سڀني "اسٽاڪ ايڪسچينج پاران چٽا ڪيا ويا آهن سي گراهڪن جي ڌيان ۾ اٿڻ لازمي ٿيندو.

48. جيڪر ڪنهن به ڌر جا حق ۽ ذميواريون سڀني جي قانون، هدايتون يا قانون، نيم .... ڦير ڦار ٿئي ايڪسچينج ۾ واپار

صرافتخاني دلال پاران گراهڪ کي ڏنل انٽرنيٽ ۽ بنا تار ٽيڪنالاجي تي دارو مدار رکندڙ جي سهولت
(جيڪي به شرطون "حق ۽ ذميواريون" ۾ ذڪر ڪيل آهن سي لاڳو رهنديون، ان کان سواءِ هيٺ ڄاڻايل شرطون پڻ لاڳو ٿينديون)

1. صرافتخاني دلال انٽرنيٽ تي دارو مدار رکندڙ واپارا (آءِ بي ٽي) ۽ بما واپار ساڳي واپار جي مولڪ لاءِ حقدار هوندو جيڪي موبائل فون، لپ ٽاپ بيٽا ڪوڊ سان وغيره جيڪي انٽرنيٽ پروٽوڪول (آءِ پي) جو استعمال ڪن ٿا. صرافتخاني دلال هر ان ضرورتن جي تعميل ڪندو جنهن جو لاڳاپو انٽرنيٽ معرفت واٽج "بما واپار بنا تار ٽيڪنالاجي جي ذريعي ٿيندا جيڪي سي بي ۽ اسٽاڪ ايڪسچينج پاران وقت ب وقت چٽا ڪيا ويندا رهيا آهن.

2. بيما ۾ نوٽيش، واپار لاءِ گراهڪ خواهشمند آهي ۽ ان سببن گراهڪ خواهشمند آهي يا ته انٽرنيٽ ذريعي واٽج سهولتن لاءِ يا بنا تار ٽيڪنالاجي جي معرفت بيما جي واپارا سانگي، صرافتخانو دلال گراهڪ تي آءِ بي ٽي سهولت ڏيندو ۽ گراهڪ صرافتخاني دلال جي پاران ڏنل آءِ بي ٽي سهولت ايڪسچينج سڀني جي شرطن تحت قبول ڪندو ۽ ان نيم ۽ شرطن تي جيڪي صرافتخاني دلال جي ويب سائٽ ۾ ڄاڻايل آهن ان ڳالهه تي ته اي سي بي، ايڪسچينج جي طريقن جي تحت آهن.

3. صرافتخاني دلال گراهڪ جي نظر ۾ سهولتون، جوڪا، ذميواريون، شيون، جوابداريون جيڪي بنا تار ٽيڪنالاجي "انٽرنيٽ" تڪڙ فرمائش رائونٽنگ جي معرفت بمي واپار سان ڳنڍيل آهن يا بي ڪا ٽيڪنالاجي صرافتخاني دلال پاران گراهڪ جي ڌيان ۾ اٿي وڃي.

4. صرافتخاني دلال، گراهڪ کي سڃيٽ ڪندو ته صرافتخاني دلال جو آءُ ٿي بي سسٽم پنهنجي پاڻ ٿي ڪٿ لفظ پيدا ڪندو جيڪو جي ايڪسچينج سڀي جي ڪٿ لفظ نيتي جي تحت ٿي آهي.

5. اها گراهڪ جي ذميوار ٿي هوندي ته استعمال ڪندڙ لفظ ۽ ڪٿ لفظ کي گجهو ۽ سوگهو رکي ۽ گراهڪ استعمال ڪندڙ لفظ ۽ ڪنهن به شخص پاران استعمال ڪندڙ لفظ معرفت ڪيل فرمائش توڙي ڏيئي لٽي لاءِ هوندي پاڻ ذميوار رهندو ڀلي اهو خاص ان با اختيار هجي يا نه ٻيو ته گراهڪ ان ڳالهه سان پوري ريت باخبر آهي ته بناتار ٽيڪنالاجي ۽ آرڊر رائيٽيڊ سسٽم جي معرفت بيما وٽج لاءِ ۽ پڪتا محفوظ قدم جي ضرورت آهي ۽ هو ان جي پڪ ڪندو سندس ۽ "" يا سندس اڏيڪرت ايجنٽ جو استعمال ڪندڙ لفظ ۽ ڪٿ لفظ سندس ملازم توڙي پوارين سوڌو ڪنهن به ٿي ماڻهو سان نه ورجي.

6. گراهڪ لکت ۾ صرافتخاني دلال کي لکت ۾ ڄاڻائيندو جيڪر ڪانسن ڪٿ لفظ وسري ٿو وڃي، صرافتخاني جي آءُ بي تي سسٽم ۾ تحفظ ۾ ڪا ڪوٽ نظر اچي، ايجاد، پيد جو شڪ ڪري، سندس استعمال ڪندڙ نالي ڪٿ نالي ڪٿ لفظ کاتي سان بنا اختياري گهر پوري وڃوڙن سان مثال طور تاريز، طريق ۽ بي اختياري گهرڻ سبب جيڪي ڏيئي لٽي پريوت ٿيا هجن.

7. گراهڪ پوري ريت باخبر آهي ۽ کيس ان سهولت جي نسبت پوري ريت جوڪي بابت ڄاڻ آهي جيڪا انٽرنيٽ ذريعي واپار سانگي بنا تار ٽيڪنالاجي سان ڳنڍيل آهن ۽ گراهڪ پورو ريت ذميوار رهندو ڪنهن به ۽ هر ان ڪاروت لاءِ ذميوار رهندو جيڪا گراهڪ جي استعمال ڪندڙ لفظ توڙي ڪٿ لفظ جي معرفت ٿيندي.

8. صرافتي دلال لازمي طور گراهڪ کي خواهش وٽج جي پهچ اي ميل جي ذريعي ڏيندو. گراهڪ سان واقفيت آهي ته کي خواهش وٽج جي پهچ ويب پورٽل ۾ به موجود آهي جيڪر گراهڪ بناتار ٽيڪنالاجي سان وٽج ٿو ڪري ته صرافتخاني دلال کيس خواهش وٽج جي پهچ سندس بناتار اوچر ۾ موڪليندو.

9. گراهڪ ان سان واقف آهي ته انٽرنيٽ ذريعي وٽج سان ڪي اڻڄاتل مسئلا ڳنڍيل آهي مثال پيچيده هارڊويئر، سافٽ ويئر، سسٽم، سنچار لائينيو، اوچر جيڪي روڪ، اڪرڻ سان پريوت ٿي سگهن. صرافتخاني دلال ۽ اسٽاڪ ايڪسچينج ان نسبت ڪو بي بياب يا وچن نه ڏيندو جي صرافتخاني دلال جي آءُ بي تي سهولت بنا روڪ کي ان حالتن ۾ هلندي.

10. گراهڪ جو ايڪسچينج يا صرافتخاني دلال تي ڪو به دارومدار نه رهندو جيڪر لينڪ سسٽم جي خرابي سبب صرافتخاني دلال جو آءُ بي تي سسٽم ۾ ڪو وڳن گهٽي، ڪم نه ڪندو هجي يا نه اڀلڻ هجي يا ايڪسچينج مان سهولت، سسٽم يا خواهش جي تعميل نه ٿي جنهن جو نبيرو گراهڪ "صرافتخاني دلال" ايڪسچينج جي سگهه کان ٻاهر هجي.

انوچيد 5

رقم بزار ۽ انجات ڪڍ لاءِ جوڪو پٽرائي دستاويز

هن دستاويز ۾ اسٽاڪ اڪسچينج جي شيئر/ سنجات ڪڍ جي نسبت چاڻ ڏنل آهي. اميد ته هڪ گهٽڪ ايڪسچينج جي شيئر/ سنجات ڪڍ ۾ وپار ڪرڻ کان اڳواٽ هي دستاويز تيان سان پڙهن.

اسٽاڪ اڪسچينج/ SEBI نه ته هل ڪي يا گهٽڪي ۽ چٽي ريت يا ڪنهن شرطي پڪ ڪندي آهي نه ئي ان دستاويز جي پورائپ، پئپرائي ۽ درستي ڪندي آهي ان پٽرائي دستاويز جو اسٽاڪ اڪسچينج/ SEBI تصديق يا ڪنهن به ريت سندس خوبي زاهر ڪندي آهي ان وپار ۾ حصو وٺڻ جي نسبت. هر مختصر بيان ان وپار جو سمورن جوڪن ۽ اهم روپ ۾ بيان نٿو ڪري.

ان جوڪي جي هيٺ، اوهان ان ڏيئي لپي ۾ تڏهن حصو وٺو جڏهن اوهان کي ان تاني جي پوري سمجهه هجي جنهن ساڻ اوهان سنڱ پيا گڻ ڊو. ۽ جنهن هڏ تائين اوهان ان جوڪي کي منهن ٿا ڏيئي چاهيو.

اوهان کي خبر ۽ سار هوندي ته رواجي شيئر، سنجات رابطي ۽ وپار ٿيندڙ بليون شيون جنهن ۾ هڪ هڏ تائين جوڪو رهندو آهي اها ڪا صحيح واٽ ناهي جن وٽ مهود و سيلو/ مهود پونجي ۽/ وپار جو آجمودو ۽ گهٽ جوڪي جي سگهه آهي. اوهان لاءِ تمام تيان سان اهو پرڪيو ته اوهان جي مالي حالت جي نظر ۾ ڇا اهو وپار اوهان لاءِ واجب آهي. جيڪر اوهان اسٽاڪ اڪسچينج ۾ وپار ڪيو ۽ بدتر حالتون ۽ نڪسان سهو، اوهان ان جا جميوار ٿيندا ۽ اسٽاڪ اڪسچينج/ سندن پئي باڪي سنسٽائون ۽/ يا SEBI ان جا جميوار ناهي ٿيندا، ڪنهن به نموني ۾ ان نتيجي لاءِ ۽ جيڪر اهو اوهان سان نه ٿيو ته اهو به ٿبڪ وٺو ته جوڪن بابت اوهان کي پٽري چاڻ ڪين ڏني وئي هئي يا اوهان کي مختلف صرفتخانن دلال پاران جوڪن بابت چاڻ ڪين ڏني وئي هئي. اوهان اهو باسيو ۽ قبولو ته ان جي ڪا به پڪ ناهي نفو ٿيندو يا ڪنهن به نڪسان مان نجات ملندي جڏهن اوهان ڪريداري ڪيو ۽/ وڪڻو ڊرائيوپٽو رابطا اسٽاڪ اڪسچينج جي ضريع.

اهو چٽي ريت سمجهي وڃڻ گهرجي ته اسٽاڪ اڪسچينج ۾ صرافتخاني دلال جي مارفت اوهان جي وپار جو دارومدار اوهان پاران ڪجهه

اوپچاري ڪتا صرافتخاني دلال ڏانهن پوريون ڪرڻ تي آهن، جي ڪو ٻين صنفن کان سواءِ ان جو گهراڪ سڃاڻپ فارم جو پرڻ، حق ۽ جميواريون، ڇا ڪيو ۽ ڇا نه ڪيو پڙهڻ وغيره ۽ ان جي دارومدار وڌي ۽ قاعدا ان جي لاڳاپو رکندڙ اسٽاڪ اڪسچينج، سماسوٽن ڪمپني، دشانرديش جي ڪي SEBI پاران وقت بي وقت لاڳو ڪيا ويندا آهن ۽ سرڪولر جي ڪي اسٽاڪ اڪسچينج ۽ سماسوٽن ڪمپني ۽ جي ڪي وقت بي وقت لاڳو ڪيا ويندا آهن.

اسٽاڪ اڪسچينج نه ته ڪڏهن ڪا سلاه ڏيندي آهي ۽ نه ئي ڪڏهن چاه رکندي آهي ۽ اها ان جي نه ٿيندي جي ڪر ڪو انسان ڪنهن اسٽاڪ اڪسچينج جي صرافتخاني دلال وپار جي واٽ رکي ۽/يا ان جي نسبت ڪنهن ٽهي سان له وچوڙ ۾ اچي ان جي ان دستاويز ۾ ڏنل ڇاڻ موجب ڪا به ڇاڻ جي ڪا هن دستاويز ۾ ڏنل آهي ان ڪي وپاري سلاه ڪري نه سمجهي. ڏنڌي سانگهي جو به وچار نه ڪجي جيستائين ته جوڪن جي پوري ڇاڻ پوي. جي ڪر توهان ڪي ان ۾ ڪوشڪ هجي ته پيشيور سلاه وٺي ٿا سگهو.

ان وچار کان ڪي اوهان پاڻ ۽ ڪنهن ڪي منظوري ڏئي وپار پئي ڪرڻ چاهيو اوهان ڪي هيٺيون ڇاڻ ايل ڳاليون بابت ڇاڻ هجڻي ڪپي يا پاڻ ڪي واقيف ڪرڻو ڪپي.

1 عام جوڪا

1.1 وڏي اسٽريٽا جو جوڪو

اسٿرتا قيمت جي ان تڪڙي بدلاءَ کي چوندا آهن جنهن جي هيٺون تهفوظ/سمنجات رابطي کي هلڻو پوندو آهي اسٿاڪ اڪسچينج ۾ تنڌي ڪرڻ سان گي. عام طور سان جيتري تهفوظ/سمنجات رابطي ۾ اوتري تڪڙي اسٿرتا. عام طور سان گهٽ وپار ڪيل تهفوظ/سمنجات رابطي ۾ چالو ڪيل تهفوظ/سمنجات رابطي کان وڌيڪ بدلاءَ پئي نظر ايندو آهي ان اسٿرتا سبب اوها جو آرڊر اٽڪو قبول ٿو ٿي سگهي. يا نه به ٿو قبول ٿي سگهي يا ڪنهن قيمت تي اوها جو آرڊر قبول ٿيو سو پڇاڙي جي اگهن کان جام وڌيڪ ٿو ٿي سگهي جنهن سبب بي هسابي يا سچ پچ جو نڪسان ٿي سگهي.

1.2 گهٽ جوڪ جو جوڪو

روڪن جو مطلب بازار ۾ حصو وٺڻ جي سگه سان آهي جنهن جي مارفت تهفوظ/سمنجات رابطي تمام گهٽ اگهن جي فرڪ ۾ وڪيا ۽/يا وٺجيا ويندا آهن. عام طور سان اهو سمجهسو ويندو آهي ته جيترا گهٽ آرڊر بازار ۾ ايندا اورتا وڌيڪ روڪ. روڪ وڌيڪ اهميت رکندا آهن چاڪاڻ ته اهو سهلو ٿي پوندو آهي نويس ڪ پاران ته اهو تڪڙو ڪريڊ ۽/يا وڪرڻ تهفوظ/سمنجات رابطي ڪرڻ تمام گهٽ اگهن جي فرڪن سان ۽ ان سان نويس ڪندڙ تمام گهڻي سهلائيءَ سان مقابلي واري اگهن ۾ تهفوظ. سمنجات رابطي ڪريڊ ڪري ۽/يا ڪريڊ ٿا ڪري سگهن. گهٽ روڪ وارن ۾ ان جو جوڪو ٿئي ٿو سگهي ڪجهه تهفوظ/سمنجات رابطي ۾ چالو تهفوظ/سمنجات رابطن جي پيٽ ۾. ان جو مطلب اهو ٿئي ٿو ته اوهان جو آرڊر هنن ۾ قبول ٿي ٿو سگهي يا گهٽ ان ڪن جي فرڪ ۾ قامياب ٿي ٿو سگهي يا بلڪل به نه ٿو ٿي سگهي.

1.2.1 تهفوظ/سمنجات رابطن جو وڪامچڻ ۽/يا وڪجڻ ڪنهن هڪ ڏنهن ۾ نڪسان به نٿو ٿي سگهي چاڪاڻ ته ان هالت ۾ تهفوظ/سمنجات رابطا اميد ڪيل کان گهٽ يا وڌيڪ ۾ وڪامبا ۽/يا وڪڻجي ٿا سگهن ڪا به واندي حالت ۾ ڪميوارِي نه هجي تهفوظ/سمنجات رابطا هٿ ڪرڻ يا ڏيڻ سبب.

1.3 وڌيڪ فهلاءَ جو جوڪو

فهلاءَ جو سنڪيٽ سنڀي وٺجڻ جي اگه ۽ سنڀي وڪري ڪجڻ جي

اڳھ جي فرڪ سان آھي. اھو ي ڪدم تھفوظ/ سنجات رابطي جي ڪريڊٽ ۽ وڪرڻ جي فرڪن کي درشائيندو آھي ۽ ان جي اپٽر ٿيندڙ گھٽ روڪ وڌيڪ اسٽيرتا سان رواجي فھلاءُ کان وڌيڪ، گھٽ اسٽيرتا يا اسٽير تھفوظ/ سنجات رابطي ان سان سٺي ان ڪن ۾ نڪسان رسندو آھي.

1.4 جوڪو ٿيندڙ آرڊر

آرڊرف جو اڳتي وڌڻ (مٿن ”ٿندن ڪسان“ آرڊر يا ”گھٽيل“ آرڊر) جنھن جو مقصد نڪسان کي گھٽائڻ لاءِ آھي اھو ڪم نہ به ٿا ڪري سگھن ڇا ڪاڻ ته بازار ۾ ٽڪڙيون حالتيون ان آرڊر کي ڪم ڪرائڻ لاءِ ناممڪن ڪندو آھي.

1.4.1 هڪ ”بازار“ جو آرڊر ٽڪڙو ڪارواھت ٿو ٿي سگھي جي ڪر ٻئي پاسي آرڊر موجود هجن، ڪنہ ن به اڳھ کان واٽ به رڪندي ۽ جيتوڻيڪ گراهڪ کي بازاری آرڊر کي ٽڪڙو ڪارواھت ڪري ٿو سگھي، اها ڪارواھت اڳين آرڊر جي ڳڻپ، وقت سان پوري ڪندي. اھو به سمجھيو وڃي ٿو ته اڳھ جي پڇاڙي ۾ وپار ٿيل اڳھن کان فريل ٿي ٿا سگھن يا ان تھفوظ/ سنجات رابطا جي سٺي ۾ سٺي اڳھن تي.

1.4.2 هڪ ”هد“ آرڊر ڪارواھت ”هد“ اڳھن تي ٿيندو ۽ سٺي اڳھن تي. جيتوڻيڪ گراهڪ کي اڳھن جو تھفوظ ملندو اها اميد ڪجي ٿي ته آرڊر ڪارواھت نہ به ٿو ٿي سگھي.

1.4.3 هڪ بندن ڪسان آرڊر عام طور سان جما/ سنجات رابطي تازي آگهن کان ”پري“ رکيو ويندو آهي ۽ اهو آرڊر ڪارواھت ٿيندا آهن جڏهن تهفوظ / سنجات رابطي پڇندا آهن يا بند آگهن م وپان ٿيندو آهي . ورڻو بند آرڊر تازي آگهن کان گهٽ ئي ڪارواھت ڪبو آهي ۽ ورڻ جڻ بند آرڊر تازي آگهن کان مٿي ڪارواھت ٿيندو آهي. جڏهن تهفوظ / سنجات رابطي ان آگهن تي ڪيل آگهن تي پڇندا آهن يا ان آگهن تي وپار ڪندا آهن ته بندن ڪسان آرڊر بزار / هد آرڊر ۾ مٿي هد يا بهتر ۾ ڪارواھت ٿيندو آهي . سو ان جو ڪو به آسرو ناهي ته هد آرڊر ڪارواھرت ٿيندو ڇو ته تهفوظ / سنجات رابطي اڳواٽ پڪ ڪيل آگهن کي اڳتي وڌائيندو، جنهن حالت ۾ ان آرڊر کي اڳتي وڌندي، جنهن حالت ۾ آرڊر جو نه ڪارواھت ٿئي ٿو جو جوڪو اپري ٿو هڪ عام آرڊر واڱر.

1.5 نئين خوشنا جو جوڪو

نئين گھوشڻا جنهن جو اسر وپار جي وڪت اسٽاڪ/ سنجات ترابطي تي ٿئي ٿو سگھي ۽ جڏهن اهو گهٽ روڪ ۽ وڌيڪ اسٽرتا سان گڏبو آهي ته امال ڪ ان اميد ڪيل صحيح يا غلط جهوڪاءُ تهفوظ/رابطي تي ڪري ٿو سگھي.

1.6 افواهن جو جوڪو

ڪڏهن ڪڏهن ڪمپني/ مودارا بابت افواه وپار جي وقت منهن جباڻي ، اخبار ، ويبسائيت يا سماچار ايجينسيون وغيره جي مارفت اچي ٿا سگھن . نواش ڪن کان خبردار ۽ ان تي ڪا به هلچل ڪرڻ کان روڪڻ کپي.

1.7 سسٽم جو جوڪو

گھڻي ماترا ۾ وپار بازار ۾ عام طور سان ٿيندو آهي ، بازار هليندي ۽ بازار بند ٿيڻ کان اڳ. ايڙهن گھڻن ماترا ۾ وپار ڪنهن به وقت ٿي ٿو سگھي. ان سان آرڊر جي ڪارواھت ٿيڻ ۽ پڪ ٿيڻ تي اصر ٿو پوڄي سگھجي.

1.7.1 اسٽرتا جي ماهول ۾ بازار جي ميمبرن پاران لڳاتار پنهنجي آگه،

ڳڻپ، يا تازا آرڊر پيش ڪرڻ سبب آرڊر جي ڪارواھت يا پڪ ٿيڻ ۾ دير تي ٿي سگھي.

1.7.2 ڪنهن حالتن جي هيٺ اهو مشڪل ۽ ناممڪن ٿي پوندو آھي ته ڪرڇ چڪليو وڃي هڪ عام اگھ تي بل ڪل ٿي نه جڏهن ڪو به باڪي آرڊر نه رھندو آھي وڪري يا وڻجڻ لاءِ يا جڏهن واپار رکجي ويندو آھي تھفوظ/ سنجات رابطي ۾ امال ڪ اڀو تپورو وپاري هڪچل يا تھفوظ/ سنجات رابطي رکيٽ فلٽر تي هلن سبب ۽ ٻئي ڪنهن سبب

1.8 سسٽم/ نيٽورڪ منجھارو

اليڪٽرانڪ ٽريڪي جي وپار ۾ سيٽلائيٽ / ليز لائين تي دارومدار رکندو آھي ۽ ان سان ڪمپيوٽر سسٽم ۽ تي ڪنالوجي جي ڳڻجورٽ سان آرڊر ڏيڻ يا اڳتي وڌيا ويندا آھن. ان لاءِ هڪ سن چار ويوسٽا جي نه ڪم ڪرڻ يا سسٽم هوريان هلڻ يا دير سان جواب ملڻ يا سسٽم بند ٿيڻ يا ايڙهي نموني جي مشڪل جنهن سبب وپار ڪريندڙ سسٽم ۾ گھري نٿي سگھي، جيڪي وس ڪان ٻاهر هجي ۽ ان سبب وپار ۾ ڪريڊ فروٽ پوري ريت ۽ اڌڪي ريت يا بل ڪل ٿي نه ٿي سگھي. اوهان کي ساوڌار ٿو پيو ڪجي ته جيتوڻيڪ هي مسئلا ٿوڙي دير لاءِ ٿيندا آھن پر اوهان وٽ باڪي لڪيڪ آرڊر هجي يا نااميد آرڊر، اها اوهان لاءِ جوڪي رکندڙ آھن ته اوهان پنهنجي جوابداري نه به ٿا نپائي سگھو.

2 جيستائين سنجات وپاڳ جي ڳالهه آهي، ته تيان ڏيو ماڻ کي ان ڌار
واششتائون سان واکيف ڪيو:

2.1 ”لاپ“ يا ”گيئر ننگ“ جو اصر

سنجات بزار ۾ مارجن جي ماترا سنجات رابطي جي پيٽ ۾ گهٽ ٿيندي
آهي. سو ڏيئي لپي ”لاپ“ ۽ ”ساج“ هوندا آهن. سنجات وپار، جي ڪو تمام
ٿوڙي راشي جي مارجن ۾ ٿيندو آهي، هڪ موڪو ڏنهن آهي ته مارجن
جي پيٽ ۾ وڏو فائدو يا نڪسان ٿيڻ جو. پر ان سنجات جي ڏيئي لپي
۾ وڏو جوڪو ٿيندو آهي.

ان ڪري اوهان هيٺ چاناييل بيانن کي سمجي سنجات ۾ وپار ڪيو ۽
ساوڌاني سان وپار ڪيو جڏهن اوهان جي وپار ڪرڻ جي حالت ۽ مالي
ثورت بابت خبت هجي. جي ڪر اگهه اوهانجي وروڌ ٿين ته اوهان پوري يا
اڌڪي مارجن تمام ٿوڙي وقت ۾ وڃائي ويهندا. ان ڪري ان جو نڪسان
اڳوڻي مارجن کان به وڌيڪ ٿو ٿي سگهي.

ڪ) مسقبل موتو وپار ۾ روز نپٽارو ڪرڻو پوندو آهي. هر ڏنهن کليل
جايون کي بازار موجب بند ٿيل وشيه سوچي / سنجات رابطي جي گڏ
تائين ڪرڻو پوندو آهن. جي ڪر اهو رابطو اوهان جي وروڌ هجي ته
نڪسان جي پريءَ لاءِ اوهان جي ان جو پڳبتان ڪرڻو پوندو. اها رقم
اوهان جي پڪ ڪيل وقت جي انڊر پڙڻو آهي ۽ عام طور سان ٻئي
ڏنهن جي وپار جي شروع ٿيڻ کان اڳ.

ڪ) جي ڪر ان وقت جي هد جي اندر اوهان ساڻي ڪين جما ڪرائي
سگهيا يا اوڌر جي راشي اوهانجي خاتي ۾ رهجي وئي ته صرافتخاني دلال
ڪيچي سگهندو يا پوري ۽ اڌ يا ان جي بدلي ۾ بما ڏيندو. ان حالت ۾ اوهان کي
بند ٿيڻ جي حالت ۾ پريائي ڪرڻي پوندي.

گ) باخار جي ڪن حالتن هيٺ، نويس ڪي مشڪل يا ناممڪن
لڳندو ڏيئي لپي کي ڪارواحت ڪرڻ ۾. مثل اها حالت تڏهن پيدا
ٿيندي آهي جيئن اڻ ولرڻ مثلن جڏهن قرورت داوا يا پيش ڪش يا وپار ۾
ولمنبن، اگهه جي هد تائين يا شرڪريٽ بري ڪن سبب

گڻ) بازار جي سنسٽائون کي بڻائي رکڻ لاءِ قدم ڪرڻا پوندا آهن. مارجن جي اڳهه ۾ فيڊل، روڪ مارجن جا اڳهه وڌائڻ ۽ بنا هي قدم کليل چاه تي لاڳو ڪبا. ان حالت ۾ اوهان کي ڌار مارجن ڏيڻي پوندي يا پنهنجي جاءِ گهٽائڻي پوندي.

گهه) اوهان پنهنجي صرافتخاني دلال کان سنجات رابطي جي سمورا وچوڙ گهري ٿا سگهو. مثل رابطي جو خسوستيون ۽ ان سان لاڳاپو ٿيندڙ جوابداريون .

2.2 مودرا خسوسي جوڪا

1 نفو ۽ فائڊو پرڏهي مدر نالي رکيل ڏيڻي لپي ۾، جي ڪر هو پاڻ وپارپيو ڪجي بئي اختيار ۾ سي مدر بازار جي بما ڊول تي دارومدار رکنديون ، جڏهن اهو ضرورت هجي ته هڪ مدر کي بئي ۾ ڀڃڻ جي ضرورت پوي.

2 ڪن حالتن هيٺ اوهان کي مشڪل ٿيندي ناممڪن ٿيندو هڪ جاءِ کي وڪرڻ اهو تڏهن ٿي ٿو سگهي مثل جڏهن مدر نرسٽ ڪئي وڃي يا سمورص وپاري بند وڌايا وڃن

3 مدر جا اڳهه اسٽر ٿيندا آهن مدر جي اڳهه ۾ فير فار تي اصر بين شيون کان سواءِ آپورتي گهرجي وڃ ۾ واٽ، پوار، ڪچاچي ، مالي ، ادلابدلي تي ڪابو ڪندڙ پروگرام ۽ سنڪار جون نيتيون، پرڏيه جي سياست ۽ آرٽڪ واکعا ۽ نيتي راشٽيه ۽ انٽرا راشٽريه وياج جا اڳهه ۽ مهنگائي

مهنگائي. مدرا جو اومولين ۽ بازار جو منوپاو. اهي مسئلا ڪنهن به هڪ شخصي سلاه ڪار جي وس کان ٻاهر آهن ، ڪو به ڀروسو نٿو ڏئي سگهندو ته سلاه ڏيندڙ موجب وڃڻ جو فائدو ٿيندو حصو وٺندڙ گراهڪ يا ڪ گراهڪ کي ڪو به نڪسان ڪون پڇندو ان حالت ۾. 2.3 وڪلپ هٿ ڪرڻ لاءِ وڪلپ.

1 وڪلپ هٿ ڪرڻ وارن لاءِ اهو جوڪو رهندو آهي ته سندس پوري راشي هٿ مان نڪري ٿي سگهي ٿوڙي ئي وقت ۾ جوڪو اه جي وڪلپ جي نموني تي آهي ناس ٿيڻ شءِ نبري وڃڻ کان پوءِ ختم ٿي ويندي آهي. وڪلپ هٿ ڪندڙ جي ڪر نه ته وڪلپ نائب بزار ۾ نٿو وڪلپي يا نبري وڃڻ کان ان کي ڪم نٿو آڻي سو پنهنجو مپوري نويس وڃائي ويندو. وڪلپ ڪم ٿيڻ کان اڳ جي ڪر اڳه ڪين فر يا جيئن انومان ڪيو پيو وڃي ان هٿ تائين ان وڪلپ جي قيمت چڪائي سگهي، نو اش ڪندڙ پنهنجي پوري نه ته پنهنجي نويس جو وڏو پاڳو وڃائي ويهندو.

2 ايڪسچينج ڪجه روڪ لاڳو ڪري ٿو سگهي ۽ سندس پوري اختيار ۾ آهي ته هو وڪلپ تي روڪ لڳائي ڪنهن وقت زسوسي حالت هيٺ.

2.4 جوڪو وڪلپ ڪندڙ لاءِ

1 جي ڪر قمرت جي دشا ايئن ناهي جيئن اميد ڪئي وئي هئي ومي جي ليڪ ڪ پاران وڏي راشي وڃائڻ جو جوڪو آهي.

2 وڪلپ ليڪ ڪ ٿيڻ جو جوڪو گهٽائي سگهجي ٿو ٻئين وڪلپن کي وڻ جي ساڳي وياج ۾ جنهن ٿورت ۾ فلپل جاءِ جو انومان ڪندي يا ٻين بچاءِ ووستا هٿ ڪري وڪلپ بزار ۾ يا ٻين بزار. جيتوڻي ڪ انج حالت ۾ جڏي ليڪ ڪ اها اميد ڪئي آهي هڪ ڪليل يا بچاءِ ووستا جاءِ ، جوڪا اهم ٿي ٿا سگهن. هي في ليل جاءِ سان اهو ضروري ناهي ته گهٽ جوڪو وري آهي هڪ ”ننڊي“ يا ”وڏي“ جاءِ جي پيٽ ۾.

3 اها ڏيئي لپي جنهن ۾ ڪريدي ۽ جام وڪلپ جو لڪڻ گڻ ڏيل ٿورت ۾ آهي يا ڪريدي يا لڪيل وڪلپ ، وڪري يا ڪريدي وانگر هي نئون فائدا گڏجي نويس ڪن لاءِ ڌار جوڪو ڪڍي ايندا آهن. گڏيل ڏيئي لپي جيئن

وڪلپ فهلاءُ، وڏي في ڪيداره ٿيندا آهن هل ڪي وڪلپ جي ڪريڊٽ ۽ لڪڻ جي پيٽ ۾. اهو به تيان رکڻ ڪپي ته جيئن نويس جي هر جاءِ وانگر، پيچدگي نه سمجهڻ به هڪ جوڪو ٿيندو آهي. جڏهن اها سلاه نٿي ڏني وڃي ته ڪٿنيتي جو ميلاپ ٿي وڃي نه ڪجهه اها سلاه جوڳي آهي ته نواش جي هر وڪلپ وانگر ان سان سلاگ ڪجي جنهن کي جريعو ۽ چاڻ هجي جوڪي ۽ فل بابت ڳڏيل ڏيئي لپي سانگي جدا جدا بازاری حالتون هيٺ.

3 بناتار تي ڪنالوجي/ ٽڪڙ آرڊر انومارگن کي ٿي ڪلانگجي مارفت وپار

ڪا ڌار شرت خسوستيون، جوڪي، جميواري، پار، بڪايا، بما وپار سان لاڳاپو رکندڙ جي ڪا بناتار ٿي ڪنالوجي/ ٽڪڙ آرڊر انومارگن يا ٻئي ڪا ٿي ڪنالوجي مارفت وپار بابت چاڻ صرفتخاني دلال پاران گراهڪ کي چاڻ اٿي ڪپي.

4 روائيتي

- 4.1 لفظ انشپوت جو مطلب گراهڪ، آسامي ۽ نويس ڪ سوتو صرفتخاني دلال جي له وچڙ ۾ اچي ان سوچ سان ته هو هٿ هن ڊا ۽/ يا بما/ سنجات رابطا اسٽاڪ ايڪسچينج جي ووسٽا مارفت وپار ڪندا
- 4.2 لفظ صرفتخاني دلال جو مطلب صرفتخاني دلال سوتو دلال آهي جي ڪو ان حالت ۾ آهي

آٽيو ويو آهي ايڪسچينج پاران جنهن وٽ SEBI پاران پنج ڪريٽ آهي
جي ڪو اه حالت ۾

انوچيد 6

مددي چٽو .. نويس ڪن لاءِ ايڪسچينج ۾ ويپار سنڱي ڪرڻ ۽ نه ڪرڻ جون
حدائتون

SEBI

اوهان وپار ڪيو ان کان اڳ

1 ان جي پڪ ڪجو ته اوهان ڏي وٺ رڳو SEBI پاران پنج ڪرت وچيو سنسٽا
سان ئي ڪيو. اوهان سندن سي بي سرٽيفيڪيٽ پنج ڪرڻ ان ڪ اسٽاڪ
ايڪسچينج ويبسائيٽ www.exchange.com ۽ SEBI ويبسائيٽ www.sebi.gov.in ۾ شايع ڪيل
فهرست ۾ ڏسي ٿا سگهو.

2 ان جي پڪ ڪجي ته اوهان ڪي وائي سي فارم پوري ريت ڀريو آهي ۽
واندي جايون ڪي رد ڪيو آهي.

3 اها پڪ ڪجي ته صرافتخاني دلال جا لازمي دستاويز پڙهيا آهن مثل حق ۽
جميواريون، جوڪو پٿرون ڪندڙ دستاويز، نيتي ۽ تريقعو دستاويز.

4 ان پڪ ڪجو ته اوهان صرافتخاني دلال سان مڇيل شرتون ڪي پڙهي سمجهي
۽ ان بعد شرتيون تي سهي ڪيون آهن (جي ڪر ڪا هجي) اهو ڏيان رڪجو اوهان ۽
صرافتخاني دلال ۾ مڇيل شرتيون اوهان جي رايه کان سواءِ نٿيون مٿجي نٿيون
سگهن.

5 هر نموني جي دلالي، ڪميشن، في ۽ ٻين اگهوتيون بابت پوري چاڻ وٺو
جي ڪا صرافتخاني دلال اوهان کان اوگهريندو ۽ لاڳاپو رکندڙ اسٽاڪ
ايڪسچينج / SEBI پاران ضرورتيون / حدائتون ڪي پڻ ڏيان ڏيو.

6 صرافتخاني دلال پاران مُفت ۾ ان سڀ دستاويز جي ڪاپيون هٿ ڪيو جنهن ۾
اوهان ساڻس ڪم ڪيو آهي

7 جيڪر اوهان صرافتخاني دلال ڪي پاور آف آٽرني ٿا ڏيئڻ چاهيون، پنهنجي بينڪ
ٽوڙي ڊيمٽ خاتو مارفت ڏي وٺ ڪرڻ ساڱي ته مهرباني ڪري ان نسبت SEBI /
ايڪسچينج جا دشا نرديش پڙهو

ڏيئي لپتي ۽ نياپو

8 صرافتخاني دلال اوهان کي اليڪٽران ڪ چٽا (اي سي اين) ڏئي ٿو سگهي جيڪر اوهان ان بابت خاص لکت ۾ گهر ڪيو. اوهان صرافتخاني دلال کي پنهنجي اي ميل سچاڻپ ڏئي ٿي آهي. اوهان اي سي اين نه چوڏيو جيڪر اوهان ڪمپيوٽر سان واکيف ناهيون

9 اوهان پنهنجو انٽرنيٽ گجھولفظ ڪنهن سان به نه ورچيو.

10 صرافتخاني دلال کي روڪ ۾ پئسا نه ڏجو

11 صرافتخاني دلال جي نالي هميشه اي ڪائونٽ پيئي چي ڪ ئي ٿيو. ڪي به چي ڪ نيٽب دلال جي نالي زاهر نه ڪجو. ان جي پڪ ڪجو ته صرافتخاني دلال کي بما سان گي ڪرچ / جما راشي جا دستاويز سٿوت اوهان وٽ موجود هجن جيئن ڪ شروعات جي تاريخ، اسڪرپٽ، گڻپ، ڪنهن بين ڪ .. ڊيمٽ خاتي جي نالي راشي / بيما جما ڪيا ويا. ڪنهن بين ڪ / ڊيمٽ خاتي کان

12 اهو ياد رکو ته وپار چڪاسٽ جي سهوليت ايڪسچيڊ جي ويبسائيٽ ۾ موجود آهي جتي وپار جي وچوڙ جي ڪي رابطي نوٽ ۾ ڏنل آهن سي چڪاسي سگهيا. جتي وپار جا وچوڙ رابطا نوٽ نٿا ملن ته لاڳاپي اسٽاڪ اسڪسچينج نوٽس هريوئنس سيل سان رابطا ڪيو.

13 جيڪر اوهان پنهنجي خاتي کي هلائي ٿو جي خاص منظوري ڏني آهي، اوها جي راشي جو پگٽان يا ويما جي سپردگي (جيئن ايئن مسئلو هجي) ايڪسچينجن مان رسيد هٿ اچڻ جي هڪ ڪامدار ڏنهن ۾ نه به ملي. ان لاءِ صرافتخانو دلال اوهان جو خاتو هيٺ چاڻايل سيرن هيٺ هلائيندو
(ڪ) ايڙهي منظوري اوهان پاران تاريخريت هوندي، رڳو اوهان پاران سهي ڪيل هوندي ۽ ايڙهي شرت درج ڪيل هوندي جي اوهان ڪڏهن به رد نٿا ڪري سگهو.

(ڪ) صرافتخاني دلال پاران راشي ۽ بيما جو نپٽارو مهني يا چوماسي ۾ اوهان جي چاه موجب ڪندو، خاتي جي نچپٽاري وقت صرافتخاني دلال اوهان کي هڪ خاتي جا وچوڙ موڪلندو جنهن ۾ گراهڪ خاتي جي راشي بابت سار هوندو ۽ هڪ سار بما جي رجيسٽر پاران هوندو جنهن ۾ راشي ۽ بما جون هر پهچ .. پهچ درشائيل هونديون. اهي وچوڙ ان راشي ۽ بمي جي روڪ، شيئر جا وائدا ظاهر هوندا.
(جيڪر ايئن هجي ته)

گ) نپٽاري جي تاريخ ، صرافتخاني پنهنجي هٿن ۾ آهيو ضروري بما / راشي روڪ رکندو باڪي رهيل جميواريون ساڳي ۽ اها راشي پڻ روڪي ٿو سگهي جنهن جي ضرورت ايندڙ 5 وپاري ڏنهن ۾ برائيو تي ف مارجن بابت جنهن جو حساب ايڪسچينج پاران سلاه موجب هوندو. روڪ بازار ڏيڻي لپي سان گي، صرافت دلال نپٽاري جي تاريخ پنهنجي هٿن ۾ اها سموري راشي روڪي ٿو سگهي جيڪا گراهڪ پاران باڪي هجي ٿي ۽ اها روڪ بازار ۾ ٻئي ڏنهن جي ٽن ڏي سان گي راشي / بما / مارجن نپٽاري جي ڏنهن جي پرماني ۾ روڪي ٿو سگهي.

گه) جيڪر اوهان کي خاتي جي وچوڙن يا نپٽاري بابت ڪو به تڪرار آهي ته لکت ۾ ست ڏنهن جي اندر صرافتخاني دلال جي نظرن ۾ پيسا يا بما ملڻ يا خاتي جي وچوڙن ملڻ (جيئن به حالت هجي) جي اندر آنڻو آهي. تڪرار جي حالت ۾ لاڳاپو اسٽاڪ ايڪسچينج جي نويس رنج شاخا بنا دير ڪري سونپو.

14 جيڪر اوهان هلندڙ خاتي سان گي سن پاليندڙ ڪين چون ڏيو آهي ۽ جيڪر ايڪسچينج پاران موڪليل باڪي جي رسيد جي ٻئي ڏنهن به باڪيا نه ملا ته مسئلي کي صرافتخاني دلال کي سونپو. جيڪر ڪو تڪرار هجي ان کي پڪ ڪيو ته اڳوان هڪ ڏنهن ي ڪدم لکت ۾ لاڳاپو رکندڙ ايڪسچينج جي نويس رنج شاخا ۾ درج ڪيو.

15 وپار جي پڪمپڪي سوچاڳ / وچوڙن لاءِ مهرباني ڪري پنهنجو موبائيل نمبر ۽ اي ميل سرنامو صرافتخاني دلال سان پنڇ ڪري ٿو ڪيو جيئن اوهان جي ڏيڻي لپي سان گي ايس ايم ايس .. اي ميل ضريع ڏنهن جي پڇاڙيءَ ۾ اسٽاڪ ايڪسچينج پاران احوال ملي .

وياري ميمبرشپ جي رد ٿيڻ جي حالت ۾

16 جيڪر صرافتخاني دلال پنهنجي ميمبرشپ سمريت ڪري ، ميمبرشپ مان ڪڍيو وڃي ايلان ڪيل ڪر جدار ٿئي. اسٽاڪ ايڪسچينج هڪ عام هاڪوضاري ڪري نواش ڪن کان داوا آڇ ڪري ان ڏيڻي لپي نمبر جي وپاري سسٽم ۾ ٿيا هجن . ان جي پڪ ڪيو ته اوهان لاڳاپو رکندڙ جي اڳوان نڌارت وقت جي اندر درخواست دستاويز جي ساڻن جما ڪيو.

17 صرافتخاني جي دلال سان جما ڪيل پُنڇي / مبي تي ادا ڪيل تهفوظ سان واکيف ٿيو، خاص ڪري صرافتخاني دلال جي ڪر جدار ٿيڻ جي حالت ۾ سندس ٿاٺ پلٽ يا دوالو ٿي وڃڻ جي حالت ۾ ۽ ان هڏ تائين اوهان پنهنجي راشي / يا بما اوڳاري سگهندا . اهو لاڳاپو رکندڙ اسٽاڪ ايڪسچينج جي نائب وڏي ۽

ڪاعدي تي دارودار رڪندو جتي اهو وپار ٿيو هو ۽ وقت بي وقت لاڳو ٿيندڙ
نوٽس تهفوظ رائي جي تريع ڪي تي.

تڪرار / ڏانهيون

18 اهو ٿيان ٿجو ته امانتي ڪارواهي، ٻن ڊسهنٽا صرافتخاني دلال جي وروڌ ۽
نواش ڪ جو صرافتخاني دلال بابت ڏانهن لاڳاپو اسٽاڪ ايسچينج جي ويبسائيٽ
۾ موجود آهن.

19 جي ڪر اوهان جا مسئلا / اوڪايون / رنج جو نپٽارو صرافتخاني دلال يا نائب
دلال پاران نه پيو ٿئي تهج اوهان جي لاڳاپو رڪندر اسٽاڪ اڪسچينج سان ڪٿو.
جي ڪر اوهان پنهنجي مسئلي جي نپٽاري سانب خوش ناهيون ته مسئلي ڪي وڌائي
سي بي ڏانهن ڪٿي ٿا سگهو.

20 اوهان ٿيان ڪرو ته هر صرافتخانو دلال / نيائب دلال سي بي پاراب آديش هيٺ
آهي ته هو هڪ خاص اي ميل سچاٽپ رنج نپٽاري وياڳ / رضامندي افسر لاءِ رڪن
خاص ڪري ڏانهن ڪي پنجڪريت ڪرڻ لاءِ.